

13 במאי 2020

לכבוד

מר משה בר סימן טוב
מנכ"ל משרד הבריאות
בדוא"ל: mankal@moh.health.gov.il

ד"ר אביגדור קפלן
מנכ"ל משרד העבודה, הרווחה והשירותים
החברתיים
בדוא"ל: mankal@molsa.gov.il

שלום רב,

הנדון: איסור יציאה ומגבלות על דיירי בתי אבות ומתחמי דיור מוגן שבפיקוח משרדכם

1. אנו פונים אליכם בדרישה לפרסום הנחיות לכלל מוסדות הדיור המוגן ובתי האבות שבפיקוח משרדי הבריאות והרווחה שיבהירו לצוותים המנהלים של מוסדות ומתחמים אלה, כי אין בסמכותם להגביל את חופש התנועה של דייריהם בכל דרך שהיא.
2. בפניות שהתקבלו בימים האחרונים במוקד פניות הציבור של האגודה לזכויות האזרח, דיווחו דיירים על כך שהנהלות המוסדות והמתחמים מונעות את יציאתם משטחם גם בשעה זו – לאחר שהוסרו מרבית מגבלות התנועה שהוטלו על כלל הציבור מכח תקנות שעת החירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), תש"ף-2020.
3. הדיירים, הכלואים במוסדות ובמתחמים, מוחים על שלילת חירותם, וטוענים כי הצרת צעדיהם נעשית באופן בלתי חוקי ובחוסר סמכות. לנוכח הפגיעה הקשה בזכויותיהם של הדיירים לחופש תנועה, לחירות ולכבוד נדרשת התערבותכם הדחופה להפסקתה של התנהלות בתי האבות ומתחמי הדיור המוגן בחריגה מסמכותם ותוך פגיעה קשה בזכויות הדיירים.
4. נתאר להלן כמה מהפניות המעידות על מצב דיירי בתי האבות ומתחמי הדיור ועל מצוקתם.
5. מספר דיירים ממתחם הדיור המוגן רמת אפעל, השייך לרשת משען, דיווחו כי נאסר עליהם לצאת משטח המתחם בו הם מתגוררים לכל מטרה שהיא – מלבד לצורך קבלת טיפול רפואי דחוף, ובאישור מראש מטעם ההנהלה. לדיירים נאמר עוד, כי מי שיבחר בכל זאת לצאת משטח המתחם ללא אישור לא יוכל לחזור ולהיכנס. באיום זה נעשה שימוש תכוף על מנת להפחיד ולהרתיע את הדיירים מפני הפרת הוראות ההנהלה.
6. דיירים מבית האבות "בית בלב" ברמת השרון דיווחו, כי יציאתם משטח המתחם לצורך עבודה, התנדבות ומפגש עם משפחותיהם נמנע, וכי נכפה עליהם להישאר בשטח בית האבות בלבד.
7. פנייה נוספת התקבלה מדיירי הדיור המוגן "בית בכפר" בקיבוץ גינוסר. גם במקרה זה הודיעה ההנהלה לדיירים, שמגבלות התנועה שהוחלו עליהם מאז תחילתו של משבר הקורונה,

ממשיכות להיאכף בהוראת הנהלת המוסד ובהנחיית משרד הבריאות. ההנהלה הנחתה את הדיירים שלא לצאת מהמתחם, ובפועל מנעה את יציאתם כאשר ניטרלה את השלטים הפותחים את שער היציאה החשמלי בכניסה למתחם, ונעלה את השער, כך שהדיירים נותרו כלואים בתוך המתחם.

8. בכל המקרים המתוארים טענו הנהלות המוסדות בפני הדיירים, כי הן פועלות על פי הנחיות משרד הבריאות. ככל הידוע המשרד לא פרסם, ואף אינו מוסמך לפרסם, הנחיות המגבילות את חופש התנועה של אזרחים ותיקים. ממילא אין לבתי האבות ולמתחמי דיור מוגן, סמכות לפגוע בזכויות היסוד של הדיירים, ואף אין בידיהם סמכות לבלוש אחר הדיירים, לדרוש מהם מידע ולהטיל עליהם איסורים או סנקציות כלשהן.

9. האיסור לשלול את חירותו של אדם, החובה להגן באופן פוזיטיבי על חירות, ולצידם הזכות לחופש תנועה מעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ובדין הישראלי. המוסדות והמתחמים אינם רשאים לפגוע בזכויות אלה ללא הסמכה מפורשת, לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש. הם אף אינם רשאים לפגוע בכבודם של הדיירים ואינם רשאים להפלותם. התנהלות בתי האבות כלפי הדיירים - והתייחסות אליהם כחסרי בינה שאינם יודעים לקבל החלטות מושכלות עבור עצמם - יש בה אלמנט משפיל ומבייש הפוגע בכבודם של הדיירים. יתר על כן, עצם ההבחנה והבידול של אוכלוסייה זו מבחינת המגבלות המוטלות עליה פסולה מן היסוד משום שמדובר בהפליה מבוססת גיל - המייחסת לאנשים מבוגרים חוסר אונים, חוסר תועלת ומעש, ויכולת לקויה לקבל החלטות. העובדה שמדובר באוכלוסייה מבוגרת יותר, אינה יכולה להצדיק נקיטה באמצעי כפייה לא חוקיים כלפיה, גם לא תחת ההנחה כי יש בכך להגן על טובתם או על בריאותם.

10. מכאן, שהטלת מגבלות תנועה על האוכלוסייה המבוגרת המתגוררת בבתי אבות ובמתחמי הדיור המוגן נעשית בחוסר סמכות ותוך פגיעה בשורה של זכויות יסוד. המגבלות מוטלות על דעתם של מנהלי המוסדות והמתחמים ומשיקוליהם. כל הנהלה מגבילה את הדיירים ונוהגת בהם כראות עיניה, כאילו היו נתינים שאפשר לשלוט בהם ולהטיל עליהם את מרות ההנהלה. בכך מנוצלת תלותם של הדיירים במוסדות ובמתחמים שבהם הם מתגוררים.

11. על כן, יש להנחות בדחיפות את כלל בתי האבות ומוסדות הדיור המוגן, כי אין בסמכותם לקבוע או ליצור מצג לפיו מוטלות מגבלות פעילות ותנועה כלשהן על הדיירים שאינן חלות על כלל אזרחי המדינה ותושביה. יש לפתוח את שערי המוסדות והמתחמים ולאפשר לדיירים לקבל כל החלטה הנוגעת לחייהם, לצאת ולשוב כאוות נפשם, ללא שתוטלנה עליהם סנקציות, ללא שיאסר עליהם לשוב וללא שיחויבו בבידוד משום שיצאו.

בכבוד רב ובברכה,

רעות שאער

מנהלת פניות הציבור

העתקים :

עו"ד רינת וייגלר, יועמ"ש למשי העבודה והרווחה, באמצעות דוא"ל: MaayanDa@molsa.gov.il

גבי איריס לסקר, האגף לגריאטריה, משי הבריאות, בדוא"ל: call.habriut@moh.health.gov.il

בית אבות משען, רמת אפעל

בית בלב, רמת השרון

בית בכפר, קיבוץ גינוסר